

Ricard de Capmany i Roura (1871-1947)

La passió romàntica per l'art medieval

Carles Sàiz i Xiqués

Ricard de Capmany i Roura va ser un dels intel·lectuals més carismàtics de la història de Canet de Mar. Pintor, decorador, arqueòleg, estudiós de l'art medieval i gran amant de les arts escèniques és, juntament amb Ramon de Montaner i Lluís Domènech, el darrer dels personatges d'aquesta trilogia que, amb la seva empremta, van contribuir a la modernització cultural i política del Canet contemporani.

Ricard de Capmany i Roura va néixer a Barcelona el 1871 en una família acomodada de comerciants. El seu pare, Jacint de Capmany i Bonfús descendia de la nissaga del polític liberal Antoni de Capmany i Montpalau i es dedicava a la venda de robes al major a Barcelona mentre que la seva mare, Paquita Roura Carnesoltes, provenia d'una família de navegants i propietaris de Canet de Mar.

Jacint de Capmany va veure ben aviat el talent creatiu del seu fill Ricard i és per això que, acabats els estudis primaris, va matricular-lo a dibuix i pintura amb l'artista Antoni Caba, de l'Escola d'Arts i Oficis de Barcelona, coneguda com la Llotja. Capmany va ser un destacat alumne del centre i passada l'adolescència va decidir dedicar-se a la decoració, fent projectes d'establiments comercials i els interiors dels habitatges de la burgesia benestant barcelonina.

La mare de Ricard de Capmany tenia propietats familiars a Canet de Mar i per tant, és possible que, com tota la burgesia de la població afincada a Barcelo-

na, Capmany passés els estius de la seva infantesa a comarques. A més a més, l'any 1887 Maria Roura va adquirir un solar a la riera Sant Domènec i va encarregar al seu cunyat, Lluís Domènech i Montaner -estava casat amb la seva germana, Maria Roura Carnesoltes- que els construís una residència d'estiu per a la família, al mateix temps que demanava al seu fill Ricard que contribuís en la decoració de l'interior de l'habitatge. A la casa Roura, Capmany va treballar plegat amb el seu oncle Lluís i va col·laborar en el disseny del mobiliari, l'ambientació i alguns detalls pictòrics de l'habitatge. L'obra però es va anar allargant atès que Domènech havia de compaginar diferents projectes com ara el Palau Montaner i les obres del Seminari de Comillas a més a més de dirigir el taller artesanal del Castell dels Tres Dragons, d'on anaven sortint els diferents materials ceràmics i de forja de la Casa Roura. La mansió no es va acabar fins a mitjans de 1892 -i encara parcialment- i per celebrar-ho, els Capmany van voler dedicar el fris de la monumental llar de foc

Ricard de Capmany

Casa Roura, residència dels Capmany

Interior de la Casa Roura, avui

Arxiu Cartes Sàiz

Ricard de Capmany, el 1900

del saló principal al descobriment d'Amèrica. Altrament, com que un grup de canetencs van proposar celebrar, a finals d'estiu, una sèrie d'actes en relació als 400 anys de la descoberta del nou continent, Ricard de Capmany va formar part de la comissió i s'hi va dedicar de ple. Capmany va dissenyar un estandard immens dedicat als reis catòlics -que va ser brodat a can Roura per més d'una vintena de dones- i també va organitzar la cavalcada al·legòrica que portava el penó. Segons el Dr. Marià Serra, estava «molt ben guarnida y tirada per superb tronch, sostenintlo dos

zapats mariners vestits ab lo traço propi y cobrint son cap la vermella barretina; al voltant i sostenint els cordons, hi van cinch lluhits joves vestits y montats com los cavallers de la edat mitja».

Altrament els germans Domènec també van col·laborar a la festa construint un petit vaixell del qual, en un acte plenament teatral, en des-

cendia Ricard de Capmany vestit de Cristòfol Colom, simulant el descobriment del nou continent. Capmany també va participar fent decorats i actuant en la representació teatral. Era molt afeccionat a la poesia i al teatre. Actuava amb molta elegància i era un gran rapsoda. D'aquell dia, el Dr. Marià Serra va escriure al seu Dietari que «la funció dramàtica va molt bé; los actors, tots ells joves aficionats, treballen ab consciencia, distintgintse en Ricart Capmany ab lo paper de Colon. La obra, escrita expressament pel poeta valencià l'Eduart Saim, emparentat ab la familia de'n Joseph Pujadas, es senzilla però produheix molt bon efecte, y te algunes escenes excelents com la que figura en Colon quan descobreix terra».

A principi de segle Ricard de Capmany continuava treballant com a decorador i sabem que va fer el disseny integral dels dos cafès de Flaminio Mezzalama, un torinès assentat a Barcelona: *El Torino*, al passeig de Gràcia, 18 -que va desaparèixer als anys quaranta per posar-hi una joieria- i el *Petit Torino*, al carrer Escudellers, que avui encara existeix amb el nom de *Grill Room* i conserva, amb pocs canvis, el revestiment original de fusta i els vidres emplomats decorats amb flors i elements de color. A l'interior encara hi ha

El Cafè Torino, de Barcelona

l'aparador modernista i diverses peces del mobiliari, llums i altres elements ornamentals. Sembla que Capmany va projectar *El Torino* amb idees parcials de Falqués, Puig i Cadafalch i Gaudí i va comptar amb l'ebenisteria Calònia, els frescos de Saumell i Garcia, el tapissat d'Urgell, la mà escultòrica de Dídac Massana i fins i tot, el seu oncle, Lluís Domènech i Montaner, va col·laborar-hi amb el disseny dels metalls. La riquesa decorativa del cafè va fer-lo guanyador, poc després, del Premi a l'establiment més ben decorat de Barcelona durant l'any 1902.

Però l'obra principal de Ricard de Capmany va ser la decoració artística de tot interior de la Casa Forta de Canet, obra del seu oncle Lluís Domènech. Capmany treballà per primera vegada a la Casa Forta durant la seva etapa de restauració, abans d'emparentar amb els Montaner. El 1896 Ramon de Montaner i Vila, propietari de

la Casa Forta encarregà al jove decorador el disseny d'una reixa d'estil gòtic per a la capella de les Verges.¹ A la part superior Capmany hi va fer els caps de sis gossos i com a remat una flor d'escardot, com a símbol de que ningú pot saltar la reixa.

L'any 1898 Ricard de Capmany es casà amb Júlia de Montaner,² filla de Ramon de Montaner i esdevingué l'home de confiança de Montaner, qui no parà d'encarregar-li, durant tota la seva vida, projectes que acrediten el potent estatus social del ric editor barceloní. Poc després de casar-se, Capmany va rebre la proposta de decorar tota la Casa Forta per celebrar-hi les festes de les Verges. A tal efecte, Campany va engalanar tota la fortalesa medieval amb domassos brodats, elements florals i amb gran

quantitat de quadres que uns tres anys enrere havien pintat els millors artistes de Barcelona per al cèlebre ball de disfresses que el Centre Artístic de Barcelona havia organitzat a la Llotja. El Dr. Marià Serra va deixar descrit que «la capella y'ls vols de la casa Montaner, están plens y a ve-sar lo pati, artistich y catalanament decorat. Per tot arreu s'hi veuhen los símbols de la patria nostra, de Catalunya: escuts, banderes y gallardets; -y quins escuts, quines banderes y quins gallardets! No l'ha-

Reixa del castell, dissenyada per Capmany

viem vist may tan abundant d'adornos lo pati com enguany (...) De la finestra principal penja una grandiosa bandera ab lo Sant Jordi matant al dragó; en altres parets s'hi admiren, de gran tamany, los escuts dels principals y antichs comtats de Catalunya etc, etc, perquè seria llarch de enumerarho tot; però'l cronista vol fer esment d'un grandió quadre com un tapis, en el qual s'hi veu un cavall y un home que talment sembla que volen. Es el simbolisme del Tró, pintat per en Cassachs, però que'n Ricart Campmany (...) l'ha arreglat donantli diferent significat: lo significat d'un almogavar català que, montat en un atlàtich cavall, salta per sobre de tota classe d'entrebanchs y en son vertiginós pas, cap a un sol ixent, trenca les cadenes y'ls grillets que'l subgectaven y enlayrant els trossos en una má, aixeca ab l'altre l'estandart triomfant de les quatre barres».³

Poc després, quan Montaner decidí ampliar la construcció de la Casa Forta, l'editor encarregà el projecte al seu nebot, Lluís Domènech i Montaner i l'ambientació medieval al seu gendre, Ricard de Capmany. Pere Domènech, fill de Domènech i Montaner, va deixar escrit en un article a la revista *Pe-*

Ricard de Capmany, Júlia de Montaner i el seu fill

Decoració medieval de Santa Florentina

Comparsa dels gegants de Santa Florentina

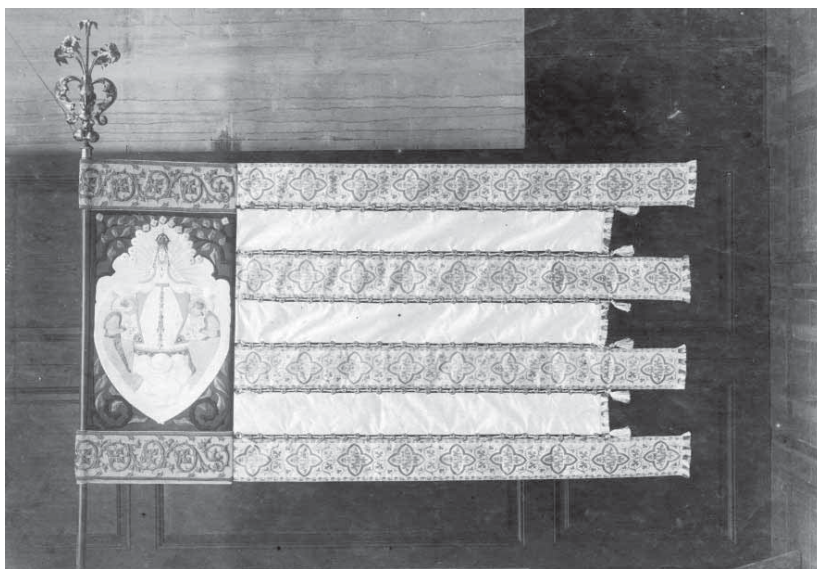
dracastell que recordava la passió per la recerca de pedres romàniques i gòtiques del seu pare i del mateix Capmany. Domènech deia que l'any 1899, estant tots ells al Monestir del Tallat a buscar les peces de l'ampliació que avui formen part del Pati d'Armes del Castell de Santa Florentina, Capmany va voler buidar la gran cisterna de l'antic monestir, d'on va sortir fins i tot la talla d'una verge romànica «*que luego don Ricardo restauró pacientemente, trozos de fuste, dovelas y algun capitell de la galeria y parte de alguna ventana*».

Del castell de Santa Florentina, Ricard de Capmany és autor dels dissenys de tots els vitralls de l'edifici i de tota la decoració. Per fer això possible, Capmany va anar adquirint, a expenses del seu sogre, gran quantitat de mobiliari antic i objectes preuats d'altres casals que convertiren l'ampliació de la Casa Forta de Canet en un autèntic palau gòtic. El Dr. Marià Serra explica que quan l'any 1908 Alfons XIII vingué a visitar el Castell de Santa Florentina aquest quedà parat quan va veure la vaixela amb la que servien el sopar. De fet, consta que el Rei va dir a Ricard de Capmany i a la seva dona que «*creia que nadie más que yo y mi primo el Duque d'Orleans, poseíamos estos platos*». ⁵ I és que la passió per les antiguitats i l'arqueologia de Ricard de Capmany el va portar a ser un dels millors experts del país. El seu fill, el pintor Ramon de Capmany, en una ocasió va dir que al seu pare «*només li calia tocar el solc que tenia la pedra per sentenciar: 'això és una pedra de Girona del segle XII*». ⁴ Arran d'això va organitzar diferents excavacions arqueològiques a la Casa Forta i també a Tona, on Montaner hi tenia propietats i hi estiujejava tota la família. Tot i així, els Capmany passaven llargues èpoques a Canet. De fet, segons Ramon de Capmany, els seus pares arribaven al poble per Sant Joan i no tornaven a Barcelona fins passats Tots Sants. D'altra banda, pel desembre hi tornaven tot el mes de Nadal i també per Setmana Santa. En part aquesta presència a Canet venia motivada per les obres del castell que s'encetaren el 1899

i malgrat el treball permanent i constant, no finalitzaren en la seva totalitat fins al 1912.

Altrament, els encàrrecs de Ramon de Montaner a Capmany no cessaren pas durant els primers anys de principi de segle. L'any 1902 l'editor va encomanar a l'artista que dissenyés una comparsa per acompanyar els gegants de Santa Florentina -que el ric hisendat havia fet construir l'any 1899- al Primer Concurs de Gegants de Catalunya que se celebrava a Barcelona per les festes de la Mercè. Capmany, que ja havia fet anys abans el vestuari dels gegants, va esbos-

Penó dissenyat per Capmany en motiu de la coronació de la Misericòrdia

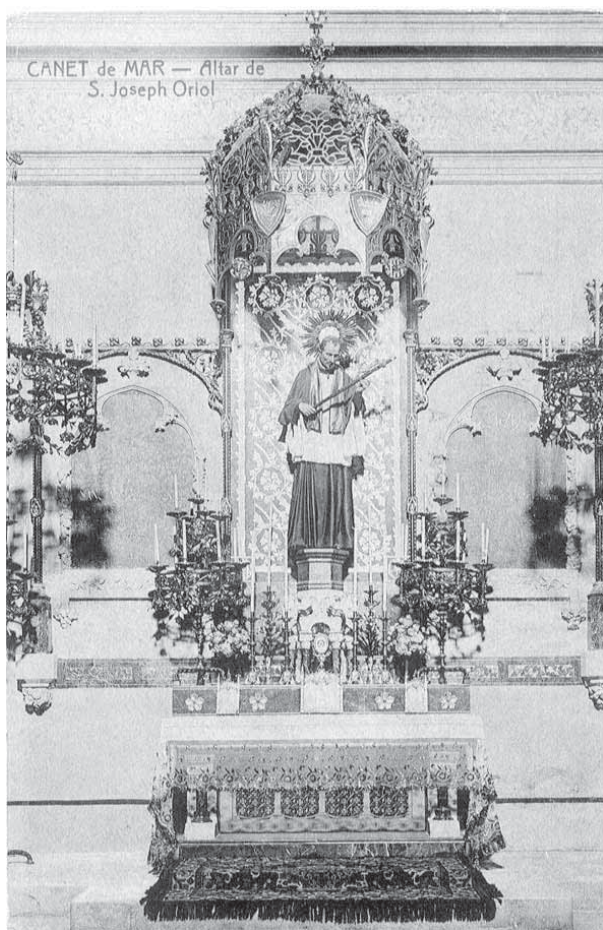
Corona de la Mare de Déu, dissenyada per Ricard de Capmany el 1907

sar dues comparses, una d'estil gòtic i l'altra romànic. Segons Capmany, el grup gòtic pretenia recordar el temps esplendorós de Catalunya i el romànic ens havia de transportar als temps llegendaris de la reconquesta, de manera que la gent, al trobar-se entre aquelles representacions de cavallers i patges, palafreners i portaestandarts ens situaria ben ràpidament a l'època. En total, la comparsa la formaven 30 persones, 10 cavalls, 5 nans, un drac -que es batejà com a momerota- i els dos gegants.

Un any després, pel setembre 1903, Canet va celebrar el segon centenari del Vot de Vila. Per commemorar la data es van fer festes religioses i la colònia estiuenca va organitzar una cavalcada artística. Ricard de Capmany va ser-ne un dels promotors i va dissenyar una de les carrosses. El Dr. Marià Serra va escriure al seu dietari: «*Que bé está! Més que un carro es una verdadera apoteosis, un digna final, que imposa per la seva grandiositat y pel marcat simbolisme, que no tothom enten. Dúes feres espatarrants figuren tirar lo carro, que, reblert de plantes, imitan la frondositat*

d'un bosch; a dalt un grupo de noyes redejan a la hermosa figura que, simbolisant la Tradiçió, explica a la maynada la historia de Catalunya, senyalant més amunt; y en aqueix més amunt hi ha un rech dossier que cobreix una cadira senyorial propia per un trono; en aqueixa cadira no s'hi asséu ningú y te a són costat una matrona pensativa qui ab la má aguanta la cadira com guardantla; a a l'altre costat, un gros escut catalá s'inclina a terra ¡Quin quadrol Caballs molt ben guarnits, patjes sostenint teyeres, richs vestits, abundancia d'escuts, robes, banderes y demás detalls, donen al carro un aspecte magestuós y esplendent. Agrada a tothom, y cosa més grossa com a final de cabalcada, casi no pot ésser. En Ricart de Campmany se fa acreedor a les felicitacions generals, haventlo ajudat el fuster en Salvador Jornés. A Canet pot dirse que no hi ha quedat ningú que hagi deixat de veure la cabalcada, y dels pobles vehins hem vist cares conegudes y amigues». Pel juny de 1907 Ricard de Capmany va tornar a rebre un encàrrec del seu sogre per a decorar l'església d'Arenys de Mar, en motiu de la consagració de Francisco de Pol com a bisbe de Girona. L'amistat de Montaner

Altar de Sant Josep Oriol, que es cremà l'any 1936

amb De Pol va fer que el prelat el proposés per padrí de la cerimònia que celebrà el bisbe de Barcelona, el cardenal Cassañes. I poc després Capmany va posar-se a treballar per elaborar el disseny de la corona de la Mare de Déu de la Misericòrdia, en motiu de la seva coronació canònica el 10 novembre de 1907. La corona, d'estil imperial, es va fer de plata i amb pedres precioses i va estar fosa amb molta cura i sota la seva supervisió als tallers de l'argenter Carreras de Barcelona. Per aquelles festes, que en fou padrí també Ramon de Montaner, Ricard de Capmany també va dissenyar un penó per encàrrec del Foment Catalanista per lluir-lo durant la processó de la coronació de la Mare de Déu. L'any 1908 a Ricard de Capmany el trobàvem dibuixant la placa commemorativa del segon centenari de la Festa Votada de

Sant Iscle de Vallalta. Els Montaner tenien extenses propietats a Sant Iscle de Vallalta, com ara can Parera o can Vives de la Cortada, essent un dels principals contribuents de la població de la Vallalta i a tal efecte, Ramon de Montaner també va voler participar en els actes de la Guerra del Francès a Sant Iscle costejant part de les festes i la mateixa placa modernista de pedra que va esculpir el Taller de Dí-

dac Massana de Barcelona. Avui encara es conserva a la façana de l'església parroquial de Sant Iscle.

Capmany va esbossar la placa d'estil modernista amb un grup de sometents que feien foc contra una àguila amb corona

imperial que simbolitzava l'ocupació de l'exèrcit francès. Per aquella ocasió, Capmany també va engalanar, amb els millors domassos de Santa Florentina, l'església de Sant Iscle -per celebrar els actes de la Festa Votada- i la rectoria, per a ferhi el dinar, «qual sala en Capmany l'havia arreglada simulant una tenda de campanya». ⁶ I també, per al mateix dia, Capmany va elaborar la nova bandera del sometent de la població que fou lliurada pel seu fill, Ramon de Capmany, que arribà, talment com un noble de l'edat mitjana, dalt d'un cavall ben engalanat amb barda i sobrecota. ⁷ Ricard de Capmany i Júlia de Montaner estaven veritablement enamorats amb el petit Ramon i sempre volien que destaqués de la resta de nens del poble, tant amb pentinats com amb vestits que moltes vegades l'assemblava més un patge medieval que no pas un nen de pocs anys. En una ocasió, en una processó de divendres Sant per Canet, Capmany va fer anar al seu fill amb un vestit amb un coll de puntetes que segons va deixar a les seves memòries Ramon de Capmany «em feia una manifesta indignació i una vergonya indescriptible».

Placa commemorativa de la Guerra del Francès, a Sant Iscle de Vallalta

Poc després, Ricard de Capmany dissenyava el nou altar de Sant Josep Oriol a la parròquia de Canet, amb motiu de la canonització del beat. El 30 de juny de 1908 es va inaugurar el nou monument que comptà amb la imatge renovada pel pintor Joaquim Rovira. L'altar, d'estil totalment modernista, combinava un dosser de vidres emplomats, decorats amb flors i elements de color, amb detalls neogòtics d'un gust exquisit.

Capmany s'inspirava, com sempre en l'art medieval català. De fet, fou un viatger empedernit. Durant la seva vida va visitar nombrosos paratges d'interès artístic d'Europa i recorregué tot el país. Altrament, a Barcelona, Ricard de Capmany seguia treballant en projectes decoratius i mantenia una sòlida relació amb els principals pintors modernistes com Nonell, Xavier Nogués i d'altres. De fet, malgrat les llargues temporades a Canet, l'any 1909 va ser un dels fundadors de l'associació «Les Arts i els artistes» entitat presidida per Francesc Pujols que en formaven part poetes, pintors i escultors. Pujols, com a crític d'art, va poder agrupar els artistes l'any 1909 en una exposició col·lectiva amb tant d'èxit que es traslladà fins i tot a París, Lisboa i Brusel·les.⁸

Com a catalanista, a Ricard de Capmany el trobem ja com un dels socis fundadors del Foment Catalanista de Canet el 1895 i fou de la Lliga Regionalista des de la seva fundació. L'any 1914 Ricard de Capmany va ser proposat per diputat a Corts per la Lliga Regionalista pel districte d'Arenys de Mar. Es tractava d'emprendre una forta campanya per recuperar l'acta de diputat que havia tornat a guanyar l'històric conservador Joaquim Sagnier l'any 1910. Capmany, assessorat pel Dr. Marià Serra, va endegar un òrgan propagandís-

Capmany, el primer per l'esquerra, durant la visita d'Isabel de Borbó

tic sota la capçalera de *Redempció* a fi de propagar la seva candidatura durant el període electoral i erosionar al diputat Sagnier. La revista de Capmany deixà de sortir el 8 de març de 1914 i si bé aquest no guanyà les eleccions, per una diferència d'un 5% a favor del diputat conservador, els resultats foren força igualats.

Malgrat la derrota electoral, Ricard de Capmany gaudia de la confiança de la Lliga Regionalista. És per això que quan la Mancomunitat va impulsar la xarxa de biblioteques populars, l'any 1919 va ser nomenat membre del patronat de la biblioteca de Canet, juntament amb els canetencs Francesc X. Serra, president, Anton Armadà, Joaquim Bonacasa, Francesca Bonnemaison, vídua de Verdaguer; Ramir Busquets, Jaume Dotras, Moises Jaumejoan, Tomàs Jover, Josep M. López-Picó, Carles Manén, Júlia de Montaner de Capmany, Carles Móra, Josep Pou, Mariana Pujadas de Serra, Marià Serra i Josep Fors, que actuava com a secretari. Altrament ens consta que Ricard de Capmany també fou nomenat membre vocal del patronat de la biblioteca de Pineda.

L'any 1921 Ricard de Capmany es tornà a presentar a les eleccions, en aquesta ocasió per diputat a la Diputació de Barcelona, el 12 de juny de 1921 pel

districte d'Arenys/Mataró⁹ i aconseguí l'acta provincial. A partir del 28 d'agost de 1923 Capmany va intensificar la seva carrera política quan fou escollit secretari segon de la mesa del Consell de la Mancomunitat, presidida per l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch, amb qui Capmany tenia una gran amistat.¹⁰ Com a diputat, durant el temps que exercí el seu càrrec, va defensar tot allò que tenia a veure amb la cultura i les arts. De fet, el mes de juliol de 1923 ja va assistir a Canet a la Festa de la Cultura que havia organitzat el Patronat de Cultura Local -presidit per Josep Fors- i l'Escola Montessori, com a delegat del president de la Mancomunitat, acompanyat dels també diputats Nicolau d'Oliver i Masó i Llorens.

Amb la mort del seu sogre, Ramon de Montaner i Vila el 16 de juny de 1921, Ricard de Capmany va rebre el títol nobiliari de comte de la Vall de Canet -que l'any 1909 Alfons XIII havia atorgat a Ramon de Montaner- i la responsabilitat de gestionar les propietats agràries de Canet de Mar, Sant Iscle, Sant Pol, Tona i Santa Fe així com negocis consolidats com ara la Montaner i Simon. És per això que Ricard de Capmany, es va adscriure, com a membre de la burgesia barcelonina i de la Lliga Regionalista, a l'Institut Agrari

Acte de reobertura de l'escola de Teixits. Ricard de Capmany hi va ser present en qualitat de diputat

Català de Sant Isidre i l'any 1929-30 va formar part de la junta, amb el càrrec de conservador¹³ i anys després, com a vocal a la directiva del centre entre 1931-1932.¹⁴

I malgrat l'acció política i les seves obligacions com a propietari, Capmany no es desvinculà mai de la cultura barcelonina. L'any 1923 com a diputat el trobem presidint un homenatge al desaparegut César A. Torres, president del Centre Excursionista de Catalunya amb qui tant havia treballat per convèncer a Ramon de Montaner que no traslladés les columnes del temple d'August a Canet. També, per l'octubre de 1923, fou nomenat vicepresident segon de la Junta de Museus de Barcelona i membre de la comissió d'art medieval,¹⁵ càrrec que va mantenir durant poc temps a causa de la dictadura del General Primo de Rivera. Capmany no es declarà mai afí al General i ben aviat se'n distancià. Deixà l'acta de diputat arran del decret del 13 de gener de 1924, que feia cessar tots els diputats provincials d'Espanya i autoritzava els governadors civils a fer els nomenaments dels membres de les diputacions. D'altra banda, va viure amb astorament la dissolució de l'obra de la Mancomunitat i la persecució de la cultura catalana i a partir de 1925, juntament amb tot un es-

col d'intel·lectuals del país¹⁶ va contribuir a finançar l'Institut d'Estudis Catalans.

A partir de 1930, amb la *Dictablanda* i arran de la reposició dels regidors i diputats provincials cessats per la Dictadura, Ricard de Capmany va tornar a ser membre de la Diputació Provincial de Barcelona de la qual fou designat president Joan Maluquer i Viladot. És per això que Capmany, per la seva condició de diputat, també va ser present entre les autoritats a l'acte de reobertura de l'Escola de Teixits de Canet, el 4 d'abril de 1931, amb la presència de Maluquer Viladot i Rafel Campalans, del Consell de Pedagogia de l'ens provincial.

Amb l'arribada de la Segona República Capmany deixà la Diputació de Barcelona i també la política si bé seguí col·laborant amb l'Institut d'Estudis Catalans. Entre d'altres, va participar en la creació del Servei Meteorològic de Catalunya amb l'observatori del Montseny.¹⁷

Els Capmany Montaner passaven els estius a Tona on els editors Ramon de Montaner i Francesc Simon eren propietaris de la *Sociedad Nuevas Aguas de Tona-Roqueta y Compañía*.¹⁸

Els Capmany Montaner també completaven les vacances al Castell de Santa Florentina i a Santa Fe del Montseny, on Capmany sempre hi arribava mar-

cant el seu posat aristocràtic «amb barret i botes de muntar a cavall».¹⁹

La Guerra Civil va truncar tota activitat creativa de Ricard de Capmany. El Castell de Santa Florentina va ser saquejat per les Joventuts Llibertàries i van acabar cremant tot l'arxiu històric. Tant bon punt com es va controlar la situació, la Generalitat de Catalunya, coneixedora del ric patrimoni que salvaguardava el castell, va ordenar al Consell Municipal de Canet que fessin un inventari dels objectes existents i designessin «un guardador que en garanteixi la seguretat per tal que es pugui constituir un futur Museu per a Canet de Mar». Es tractava de preservar el fons artístic del Castell, que tenia un alt valor patrimonial i més si tenim en compte que en aquell moment el patrimoni religiós de Canet havia estat completament destruït. Quan la Guerra Civil acabà, i amb el nou escenari polític del país, a partir de 1940 foren temps de reconstrucció. Capmany recuperà la propietat de Santa Florentina i l'any 1942 ja va participar en una de les primeres activitats de la postguerra a Canet. El Santuari de la Misericòrdia ja havia estat reformat i l'escultor Lluís Argullol ultimava la nova talla de la Misericòrdia per ser coronada amb la mateixa corona de la primiti-

va imatge, que havia estat trobada en una de les caixes del Banc d'Espanya a Madrid. El dia 13 de setembre de 1942, coincidint amb el «vot de vila», tingué lloc la coronació de la nova imatge de la Mare de Déu, a l'església parroquial. Capmany s'encarregà de la decoració de la parròquia amb domassos, tapisos i garlandes atès que amb

l'incendi de 1936 havia cedit tota la coberta del creuer de l'església i restava a cel obert. La Mare de Déu va arribar a Canet per mar i fou coronada pel bisbe de Girona, Josep Cartaña Inglés. Alfredo Kindelan, governador militar, va ser-hi present en representació del *Generalísimo* Francisco Franco i foren padrins de la festa de la coro-

nació Ricard de Capmany i Júlia de Montaner.

El comte de la Vall de Canet va morir uns anys després, el 31 d'agost de 1947, al Castell de Santa Florentina, a conseqüència d'una isquèmia progressiva que l'anava apagant.²⁰

CARLES SÀIZ I XIQUÉS
historiador

(1) Dietari del Dr. Marià Serra, octubre 1896

(2) Pel juliol de 1898 Ricard de Capmany, que comptava amb 27 anys, es va casar amb Júlia de Montaner i Malattó, filla de Ramon de Montaner i Vila. La cerimònia es va celebrar a l'església de la Mare de Déu de la Mercè de la ciutat comtal i fou oficiada pel Dr. Francesc de Pol, vicari General de la Diòcesi de Barcelona i protegit dels Montaner. Un any després celebraven el naixement del seu únic fill Ramon, que fou batejat a la capella de Santa Florentina per Mn. Cinto Verdaguier.

(3) *LA COSTA DE LLEVANT*, 30-10-1898

(4) PERMANYER, Lluís: *Un señor de Barcelona, Ramón de Capmany. A: La Vanguardia*, 8-11-1987 i SALCEDO MILIANI, Antonio: *Ramon de Capmany*. AUSA: Barcelona, 1994

(5) Segons el dietari del Dr. Marià Serra, «Santa Florentina causa al Rey veritable sorpresa, com no pot menys de ser aixís al trobar-se, en un recó de montanya, ab un palau que vessa llum, riquesa, bon gust y gran fastuositat. Lo castell dels Montaners está esplendit, colossal, sumptuos; no y manca res, puix fins en los més petits detalls s'hi nota la má experta, previsora, que tot ho té a punt. Y no es una sala benguarnida, no es lo menjador bendisposat, es el tot, tot el grandios casal hábilment decorat: son regies sales galeries, habitacions pera tot el nombrós acompanyament, aposentos de tota mena y pera tots obgetes; es en una paraula, un palau reyal en forma, més artistich que altres y més ricament amoblat que molts. Es hermós, gran, superb, lo castell de Santa Florentina en eixa nit histórica. Rey, Maura, y generals, marquesos, tot el gran nombre de convidats a la festa, celebren la magnificencia de la casa y'l bon gust dels séus amos; les exclamacions de sorpresa surten arreu y les felicitacions al senyor de Montaner, a sa filla na Julia y gendre en Ricard de Campmany són unánimes: Estoy deslumbrado; no creia encontrar-me con un castillo com éste, diu el Rey a n'el séu criat, mentres aquet l'ajuda a vestir. Y parlant ab la senyora del Governador, creyentse no ser sentit li manifesta: que habia visto muchos castillos restaurados però ninguno com el buen gusto de éste; esta casa es un verdadero museo».

(6) *LA COSTA DE LLEVANT*, 27-6-1908

(7) *LA COSTA DE LLEVANT*, 20-6-1908

(8) CABANAS GUEVARA, Luis: *Cuarenta años de Barcelona, 1890-1930: Recuerdos de la vida literaria, artistica, teatral, mundana y pintoresca de la ciudad*, Editat per Ediciones Memphis, s.l., 1944 p. 153 i 164

(9) Per aquelles eleccions, del districte d'Arenys-Mataró també van ser escollits Santiago Estapé i Pagès (Lliga), Joan Camprubí i Soler (FMA) i Josep Colomer i Volart (Lliga).

(10) BALCELLS, Albert: *La Mancomunitat de Catalunya i l'autonomia*. Proa, Barcelona, 1996

(11) Dietari del Dr. Marià Serra, novembre 1914

(12) El Dietari de Canet de Mar del desembre de 1914 diu que «la colonia estiuenca que encara resta a Canet fugint de l'epidemia de Barcelona, representa Los Pastorets ab espléndides decoracions, en les quals no hi manca el mes petit detall, vejentshi'l bon gust y la ma mestre de'n Pere Doménech, Ricard Campmany y altres aficionats que's converteixen en pintors escenógrafs. El vestuari, ornament y accessoris, tot es apropiadíssim, essent cosa de veure, puix un conjunt tan arrodonit, no hi estavem acostumats a presenciarlo a Canet».

(13) PLANAS I MARESMÀ, Jordi: *Els propietaris i l'associacionisme agrari a Catalunya (1890-1939)*. Documenta Universitaria, Barcelona, 2006. Formaven part de la junta del IACSI el Baró d'Esponellà (president), Ramon Ribes Ribot (vicepresident), Josep Ignasi Satorras Macià (administrador-tresorer), Felip Bosch Andreu (comptador), Ramon Fontcuberta de Dalmasés (bibliotecari), Comte de la Vall de Canet (conservador), Josep Ferrer Comaleras, Ignasi de Llanza de Montoliu, Marquès de Montsolís, Josep Rovira de Villar, Josep Blanch Escofet, Antoni Barata Rocafort (vocals).

(14) Formaven aquesta junta el Baró d'Esponellà (president), Santiago de Riba de España (vicepresident), Francesc X. de Ros Dalmasés (administrador-tresorer), Manuel M. de Pecero (administrador tresorer), Pau Juny Viles (bibliotecari), Joan Farnés Farnés (conservador), Josep Bach Escofet, Antoni Barata Rocafort, Marquès de Dou, Comte de la Vall de Canet, Lluís de Desvallés i Trias (Marquès d'Alfaràs), Alfons d'Oriola-Cortada Renom, Josep Respall dels Horts, Albert Rosàs Macià, Víctor Serra Capmany (vocals) i Jaume Maspons i Camarassa (secretari general).

(15) BORONAT I TRILL, Josep M. *La política d'adquisicions de la Junta de Museus (1890-1923)*. Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1999

(16) Els principals mecenes de l'IEC van ser Cambó i Rafael Patxot, Mercè Garí, Teresa Amatller, Maria Guarro, Raimon d'Abadal, Raimon d'Abadal i de Vinyals, Josep Barbey, Josep M. Blanc, Joan Bertran i Coma, Josep Bertran i Musitu, Eusebi Bertran i Serra, Ricard de Capmany, Marquès de Camps, Emili Carles-Tolrà, Jaume Carner, Salvador Casacuberta, August Casarramona, Josep Creixell, Lluís Duran i Ventosa, Jaume Espona, Baró d'Esponellà, Josep Garí i Gimeno, Gustau Gili, Joan Girona, Santiago Govern, Baró de Güell, Amadeu Hurtado, Lluís Jover, Josep Puig i Cadafalch, Manuel Raventós, Eduard Recasens, Pere Sacrest i Dusol, Lluís Sedó, Santiago Soler Puigdollers, Joan Soliguer, Josep Sunyol, Eduard Toda, Francesc Tusquets, i Joan Ventosa i Clavell.

(17) FONTSERÉ I RIBA, Eduard: *El nou observatori del Turó de l'Home. A: Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, núm 463, Barcelona, febrer de 1933

(18) Sobre l'actuació de Ramon de Montaner a Tona vegeu: COSTA SITJÀ, Marc: *La torre Simon de Tona: una joia de l'arquitectura modernista*. Diac, Vic, 2006

(19) SERRAHIMA, Maurici: *Del passat quan era present*. Publicacions Abadia de Montserrat, Barcelona, 2005

(20) Certificat de defunció de Ricard de Capmany i Roura. Registre Civil de Canet de Mar